

Over duurzaamheid en afhankelijkheid

Het begrip ‘duurzaamheid’ hangt deze dagen in de lucht. In de samenleving heerst een breed besef dat de huidige wijze van produceren en consumeren ten koste gaat van de aarde, het milieu en mensen hier en nu maar ook later en elders. De keerzijde van dit besef van duurzaamheid zou je de ‘ontdekking’ kunnen noemen van onze kwetsbaarheid in de afhankelijkheid van de natuur en de mensen rondom ons (wereldwijd). Het is een ‘ontdekking’ die door schade en schande tot stand komt. Ze wordt teweggebracht door een harde confrontatie met de gevolgen van een streven dat gericht is op het beheersen en exploiteren van natuur en mensen met het oog op financieel-economisch rendement. De tijd van de grote ontdekkingen dachten we misschien allang achter ons te hebben gelaten, maar daar is dan de cruciale ontdekking en onderkenning van onze eigen afhankelijkheid als een heel nieuw continent.

Inspireert de christelijke traditie tot het ontdekken en onderkennen van deze samenhang van duurzaamheid en afhankelijkheid? Met deze vraag in gedachten kwam ik een bijzonder verhaal op het spoor in hoofdstuk 29 van het boek 1 Kronieken. In dit gedeelte worden de voorbereidingen voor de tempelbouw door David afgesloten met gebed en lofzegging, met het oog op wat je een ‘duurzame tempelbouw’ zou kunnen noemen.

Een tussenopmerking is hier even noodzakelijk. De boeken Kronieken zijn waarschijnlijk tot stand gekomen na 500 voor Christus, in een periode dat het volk werkt aan de wederopbouw van de natie. Uit de Babylonische ballingschap vandaan zoekt het opnieuw een identiteit, een toekomst. Met het oog op deze identiteit en toekomst plaatst het boek Kronieken het volk 500 jaar terug in de tijd en laat koning David herleven als grondlegger van de natie en voorganger van het volk.

Bij monde van David belijdt het volk, dat God het fundament vormt van het bestaan en de toekomst van Israël. Zonder God kan het volk niet bestaan, heeft het geen toekomst. In tal van bewoordingen wordt de relatie tot God zo beklemtoond als één van fundamentele afhankelijkheid. De voorbereidingen van de tempelbouw komen zo ook in het perspectief te staan van het bouwen door het volk van een adres voor hun afhankelijkheid, een asiel. De tempel als een plek waar ze juist en alleen in afhankelijkheid thuis zijn bij God. Deze afhankelijkheid kan misschien ook gezien worden als de eigenlijke tempel, het huis, waar God wil of juist kan wonen. In het Nieuwe Testament zal Jezus weer herinneren aan deze gedachte met de verwijzing naar het teken van zijn eigen afhankelijkheid van God, zijn lichaam als de tempel van God, die wanneer hij wordt afgebroken na drie dagen weer opgebouwd zal worden.

Juist in het zichzelf afhankelijk maken van God, plaatst het volk zich in de positie dat God het groot, sterk kan maken en duurzaamheid kan geven. Dit geheim gaat ook schuil in de verwante bede uit het Onze Vader ‘Uw Koninkrijk kome’. In het zoeken van dit Koninkrijk van recht en vrede gaat het er om dat mensen zich afhankelijk durven te maken van het

visioen van God en zo meewerken aan de toekomst van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

De ontdekking en onderkenning van onze afhankelijkheid van de natuur en de mensen rondom ons vraagt om een verhaal, waarin wij ons verlangen weten uit te drukken naar geborgenheid in samenhang met de natuur en de mensen rondom: een spiritualiteit van duurzaamheid. Zonder zo'n spiritualiteit, zonder de durf om ons afhankelijk te maken van een verlangen, vervlakt de ontdekking en ligt een vermoeiend activisme op de loer. Een elan is nodig waarin het streven naar duurzaamheid een stevige spirituele basis en een ontspannen, creatief en aanstekelijk karakter heeft. De kern van dit elan zou het besef kunnen zijn dat ons leven van meet aan bestemd is om duurzaam te zijn. Willem Barnard heeft dit mooi verwoord in het 2^e couplet van lied 655 (Liedboek, 2013). Van Godswege is ons leven, aldus Barnard, 'rust en duur gegund, zin en samenhang'. Duurzaamheid is ons gegund, maar is tegelijk afhankelijk van de zorgzame wijze waarop wij omgaan met de aarde onder onze voeten, de natuur rondom ons en de mensen waarmee we samenleven en samenwerken. God gunt ons leven rust, duur, zin en samenhang, maar durven wij op deze gunst in te gaan door op onze beurt onszelf, elkaar en de natuur die rust, duur, zin en samenhang ook te gunnen?

Trinus Hoekstra

Trinus Hoekstra is als diaconaal specialist werkzaam bij Kerk in Actie binnenland.